

За наукові

кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО
ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені І. І. МЕЧНИКОВА.

РІК ВИДАННЯ XXXIX

№ 33 (1169)

15 листопада 1974 року.

Ціна 2 коп.

Прогресивна демократична молодь світу виступає сьогодні як невід'ємна складова частина і активний резерв світового революційно-визвольного руху.

Передовим загоном міжнародного демократичного молодіжного і студентського руху є організації комуністичної молоді.

Соціалістичний інтернаціоналізм, міжнародна класова солідарність органічно властиві молодому поколінню радянського народу. Керуючись принципами пролетарського інтернаціоналізму, Ленінський комсомол, радянські молодіжні організації всіляко розвивають зв'язки і постійно удосконалюють форми співробітництва з братськими спілками молоді соціалістичних країн, з організаціями комуністичної і всієї прогресивної молоді капіталістичних країн, з молоддю національно-визвольного руху, зі всіма об'єднаннями і силами молоді, що виступають проти імперіалізму, за мир, демократію і суспільний прогрес.

Зараз в навчальних закладах СРСР навчається понад 33 тисячі іноземців з 126 країн світу, в тому числі понад 18 тисяч з соціалістичних країн. В Одеському університеті навчається 267 чоловік з 22 країн світу, з них 242 — з країн соціалізму.

Солідарність, дружба

Широке розповсюдження одержав еквівалентний обмін групами студентів між вузами нашої країни і соціалістичних країн. У 1973 році на ознайомчу виробничу практику в країни соціалізму виїжджало понад 10 тисяч студентів СРСР, стільки ж студентів соціалістичних країн проходило практику в радянських вузах. В обміні студентськими будівельними загонами з вузами соціалістичних країн в 1973 році взяли участь понад 3,5 тисячі чоловік.

Традиційним став для нашого університету обмін студбудзагонами з вузом-побратимом Угорщини — Сегедським університетом.

Активізуються прямі зв'язки між вузами соціалістичних країн. Укладаються договори про співробітництво між комсомольськими організаціями вузів СРСР і вузівськими організаціями спілок молоді і студентів країн соціалізму. Ввійшли в практику масові двосторонні зустрічі, двосторонні семінари активу для обміну досвідом роботи студентських організацій. Успішно здійснюються туристські поїздки, обмін колективами художньої самодіяльності, фестивалі, спортивні змагання і т. д.

Студентська рада СРСР представляє радянських студентів у міжнародних організаціях. На протязі всієї діяльності міжнародної спілки студентів Студентська рада СРСР займає пост його віце-президента; постійні представники ради працюють в Секретаріаті МСС.

«Ми, радянські студенти, — говориться в листі учасників Всесоюзного зльоту студентів Центральному Комітету КПРС, — завжди будемо вірні принципам пролетарського інтернаціоналізму, будемо зміцнювати солідарність і співробітництво з молоддю соціалістичних країн, бойовий союз з демократичною молоддю і прогресивним студентством всього світу».

НАС ПОЗДОРОВЛЯЮТЬ

У святкові дні наш університет одержав чимало поздоровлень від вузів-побратимів, в тому числі і від Сегедського університету. В ньому говориться:

Дорогий товариш ректор! Дозвольте нам гаряче поздоровити вас, професорів і співробітників Одеського держуніверситету від імені ради, ректорату і парткому Сегедського університету ім. Ат. Йожефа з святом 57-ї річниці Великої Жовтня. Бажаємо вам подальших успіхів у будівництві комунізму, у вихованні молоді і міцного здоров'я. Хай живе і міцніє ваша велика країна, яка перша в світі привела до перемоги ідей дружби і співробітництва між народами.

Ректор Гега ФОДОР
Секретар парткому Андас КРАЙКО.

Поздоровлення нам надіслали університети братніх республік, з якими укладено договори про дружбу і всебічне співробітництво:

«Від імені професорсько-викладацького складу і студентів Латвійського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету імені П. Стучки дозвольте поздоровити колек-

тив Одеського державного університету імені І. І. Мечникова з 57-ю річницею Великої Жовтневої соціалістичної революції, а також передати побажання здоров'я і творчих успіхів.

З повагою
проректор ЛДУ ім. П. Стучки
А. ВАРСЛАВАН».

Дорогі товариші!
Колектив Туркменського державного університету ім. О. М. Горького сердечно поздоровляє ваш колектив із святом Великої Жовтня! Бажаємо вам здоров'я і великих творчих успіхів!

РЕКТОР С. МУРАДОВ».

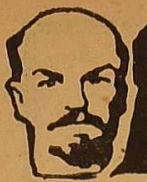
З 57-ю річницею Великої Жовтня поздоровили наш університет побратими з Вільнюса. Зі святом поздоровили також колективи Казахського ордена Трудового Червоного Прапора університету ім. С. М. Кірова, Гомельського, Азербайджанського, Далекосхідного, Київського, Харківського, Львівського, Ужгородського університетів, Саратовського політехнічного інституту та багато інших вузів. У тому числі — одеських.

Активно, організовано виїшов колектив університету на демонстрацію, присвячену 57-ї річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції.

На фото нашого кореспондента — університет на площі ім. Жовтневої революції.

Фото О. ЛЕВІТА.

Завершується звітно-виборна кампанія у первинних комсомольських організаціях університету. Схвильована, самокритична розмова комсомольців вилася у змістовні програми діяльності на майбутній рік — завершальний рік дев'ятої п'ятирічки, на виконання завдань, на-

реслених XVII з'їздом ВЛКСМ і XXII з'їздом ЛКСМ України.

Про те, як проходили звітно-виборні збори в первинних організаціях історичного, юридичного і факультету РГФ — наша розповідь.

ІЗ ЗАПАЛОМ, ПО-ДІЛОВОМУ

ЮРИДИЧНИЙ

Нещодавно на юридичному факультеті відбулися звітно-виборні збори, які підбили підсумки роботи за звітний період. В цей день звітували не лише комсомольське бюро, але й кожний комсомолець. Доповідав про те, як він втілює в життя рішення XVII з'їзду ВЛКСМ. Комсомольський форум поставив перед нами великі завдання, які вимагають повного напруження сил.

І сьогодні ми можемо доповісти про те, що зроблено чимало по втіленню в життя накреслених комсомольського з'їзду. Основне завдання студента-комсомольця — це відмінне навчання. Успішність на факультеті становить 96,6 процента. 55 процентів студентів склали всі іспити літньої сесії лише на «відмінно».

Значно похвалилась робота культурно-масового сектору. В

ньому чимала заслуга члена бюро студента V курсу Юри Немченка. Він віддав всі сили організації ансамблів і гуртків художньої самодіяльності.

Заслугує уваги робота спортсектору. Складання норм ГПО, що має суспільнодержавне значення, проводилось послідовно, організовано. Понад 50 процентів студентів — значісти ГПО.

Високою оцінкою відзначається робота лекторської групи (відповідальна А. Фадєєнко). Лектори ми-пропагандистами було прочитано понад 150 лекцій.

Говорити про успіхи легко. Але на зборах ми намагалися виявити недоліки, щоб усунути їх в новому навчальному році. Успішність висока, але порівняно з минулим роком вона дещо знижена, це не всі студенти факультету беруть активну участь у промад-

ському житті, все ще є пропуски занять без поважних причин.

Новому комсомольському бюро належить закріпити досягнення і розвивати нові форми участі у громадському житті. Ми вдячні нашим попередникам. Спасибі їм за все добре, що було зроблено. В цьому заслуга комсорга факультету П. Музиченка, комсомольців Ю. Немченка, М. Муца, А. Фадєєнко, М. Блідарева, які чесно відносились до комсомольської роботи, були непримиренними до будь-яких недоліків.

Ми сьогодні можемо запевнити їх в тому, що нове бюро ЛКСМУ факультету докладе всіх зусиль до того, щоб продовжити їх славі діла, з честю виконати завдання, поставлені XVII з'їздом комсомолу.

Л. ФЕДЧЕР,
секретар комсомольського бюро юрфаку.

Р Г Ф

Відбулися звітно-виборні збори і на II курсі англійського відділення факультету РГФ.

Підбивались підсумки минулого року, результати сільськогосподарських робіт, накреслювались подальші плани.

З моменту нашого вступу в університет пройшло понад рік. І за цей час всі пізнали і вивчили один одного набагато краще, ніж до перших перевиборів на I курсі.

Але це не допомогло нам у минулому році у виборі комсорга.

Ми помилились, обравши комсоргом Аліка Хрупала. В колгоспі він зарекомендував себе добре, як «трудлюбивий» і розсудливий хлопець. Але на факультеті, на громадській роботі він себе не

виправдав. Майже ніякої масової роботи на пролязі року не проводив. За рік один раз були збори. Але треба сказати, що незважаючи на це, добре працював організатором. Газети завжди виходили регулярно і були дуже цікавими.

Та ось ми — другокурсники. Всі один одного добре знаємо. І до цих виборів слід відноситися набагато серйозніше. Але наш комсорг Хрупало чомусь зовсім не з'явився в цей день на заняття і збори довелось проводити без нього. Зрозуміло, що звітувати йому не було про що...

Дивись на деяких наших комсомольців і дивуєшся: якась пасивна маса молоді. І збори наші проходили чомусь без особливого ентузіазму, інтересу. Не знаю, чим

можна пояснити таку пасивність і відсутність інтересу до найактуальніших справ.

Очевидно, все залежить в першу чергу від комсорга і, звичайно, від самого комсомольця. Адже комсорг повинен передавати свою енергію комсомольцям, щоб, дивлячись на нього, у всіх з'явилося бажання працювати краще.

Підбиті підсумки і проведені перевибори.

Комсоргом обрано Т. Буличеву. І хочеться думати, що тепер ми не помилились і наше комсомольське життя стане більш цікавим.

Т. АЛЕКСЄЄВА,
студентка II курсу факультету РГФ.

ІСТОРИЧНИЙ

Жовтень — завжди гаряча пора у комсомольському житті університету. Адже ідуть звіти і вибори у первинних організаціях ВЛКСМ. Підбиваються підсумки діяльності за минулий рік. Накреслюються нові цікаві заходи.

Звіти і вибори у комсомольських організаціях повинні бути не пустою формальністю, а справою кожного комсомольця. Вступаючи в ряди Ленінської спілки молоді, юнаки і дівчата обцяють бути завжди і у всьому застрільниками цікавих справ, вести за собою радянську молодь на трудові подвиги і до сяючих вершин знань.

Основна маса студентів — комсомольці, а значить найпередовіша, прамотна і свідомою частиною молоді. Здавалось б, у такому випадку комсомольське життя повинно бити ключем, а це не зовсім так. Завітайте у деякі курсові комсомольські організації університету і попросіть перелічити заходи, ініціатором яких виступало комсомольське бюро курсу. У названому переліку обов'язково будуть комсомольські збори, які часто-густо проходять скучно і в'яло, рідше — культпоходи

театр чи в кіно, і вже дуже рідко — курсовий «Вогник», дискусія чи просто зустрічі з людиною, життя якої могло б стати для тебе прикладом служіння своїй справі, своїй Батьківщині.

Чому це так? На мою думку, причини треба шукати перш за все у підборі комсомольського активу.

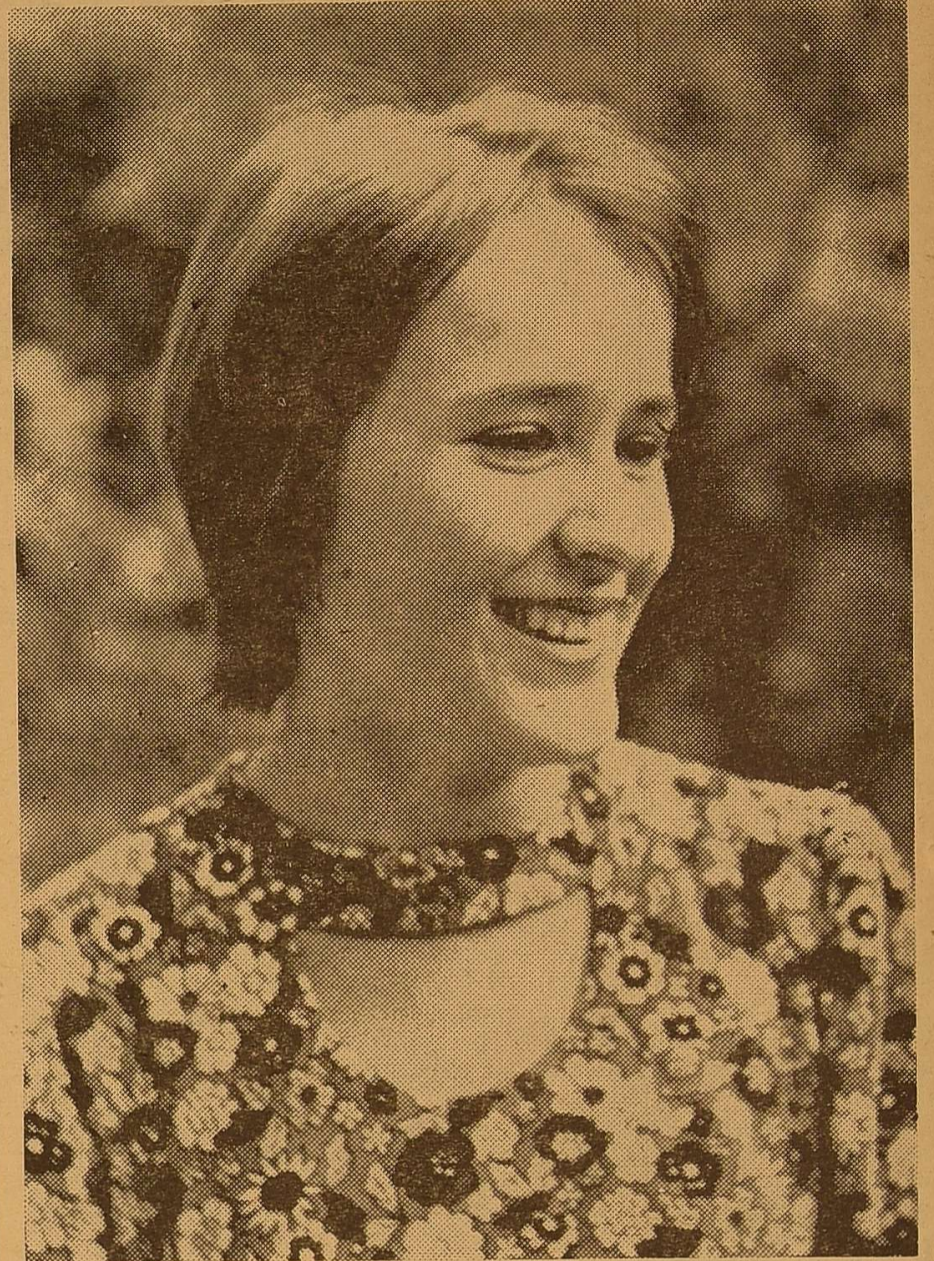
Я хочу навести приклад з одних звітно-виборних комсомольських зборів другокурсників історичного факультету. Перша частина зборів — звіти. Комсорг, завідувачі секторами комсомольського бюро палко звітують про зроблене. А чим в цей час займаються комсомольці? Одні захоплюються грають в «морський бій», інші поринули у світ Французької імперії Карла Великого і лише зовсім незначна частина прислуховується до того, про що говорять з трибуни. І ось звіти закінчені. Обговорюється друге питання порядку денного. Ця частина проходить більш жваво. Тому що комсомольці хочуть обрати в бюро тих, хто зумів зарекомендувати себе як добрий організатор.

Кандидатури поступають зі всіх кімнат аудиторії. Але в той час, як одні комсомольці підходять до питання виборів серйозно і вдумливо, інші намагаються скоріше піти із зборів, і часто-густо кандидатури, які вони висувують, не підходять до ролі ватажків. Безсумнівно, більшість з них хороших, чуйних товаришів, але в даному випадку це не критерій. Адже, перш за все, ватажком може бути комсомолец, який володіє всіма необхідними для цього якостями. Він повинен бути організатором, вмінти захопити молодь, повести за собою, він повинен показувати приклад не лише в навчанні, але й у буденному житті.

Після довгих дебатов обрано новий склад бюро.

Хочеться оподіватись, що життя у нашій комсомольській організації буде насиченим і цікавим. Цього ж хочеться побажати кожній комсомольській організації нашого університету.

Н. КАЛІНИЧЕНКО,
студентка II курсу істфаку,

Ще в шкільні роки полюбила біологію Софії Панкратенко. Вона була неодноразово учасницею олімпіад і здобувала на них заслужені перемоги.

У цьому році С. Панкратенко стала студенткою біологічного факультету нашого університету. Успішно склала вона першу атестацію.

Фото О. ЛЕВІТА.

Із звітною доповіддю про роботу комсомольського бюро факультету виступили заст. комсорга, студентка V курсу — Надія Знаєшова. У доповіді відзначались успіхи і недоліки, їх причини, була дана характеристика роботи секторів. Зокрема, була відмічена непогана робота у минулому році побутового сектору — часто проводились рейди на квартири, де живуть студенти, перевірялись кімнати і в гуртожитках. Доброї оцінки заслугоє і робота спортивного сектору.

На жаль, не зовсім добре ідуть справи у культурно-масовому секторі. Деякі студенти пасивно відносяться до пропозицій про організацію вечорів як курсових, так і факультетських. Це, звичайно, примушує замислитись. Вам добре відомі традиції історичного факультету — самодіяльність завжди виступає на високому рівні і в загальноуніверситетських конкурсах займали місце серед перших. Тому хотілося б, щоб студенти активніше брали участь у самодіяльності.

Обговорення доповіді було жвавим. Від першокурсників виступи-

ла В. Туз, яка ознайомила з роботою комсомольського бюро курсу, розповіла про підсумки першої атестації. Про роботу комсомольського бюро курсів говорили Н. Булавина, В. Плавич, Л. Ілюшина.

Декан факультету З. В. Першина зупинилась на дуже важливому питанні про якість підготовки студентів. Адже злободенність його зараз, у вік науково-технічної революції, особливо велика і підходить до його вирішення треба зі всією серйозністю.

Потім відбулися вибори нових членів комсомольського бюро факультету. До його складу ввійшли 15 осіб. У тому числі і двоє з першого курсу. Радю, що першокурсники з самого початку активно включилися у роботу і життя факультету.

Секретарем комсомольського бюро факультету обрано І. Ковалю.

І. ДРОЗДОВСЬКИЙ,
студент II курсу істфаку.

ЗАОЧНА ШКОЛА КОМСОМОЛЬСЬКОГО АКТИВУ ЯК ОРГАНІЗУВАТИ РОБОТУ

Перед початком роботи ви промолвите: «Це важко» — і уже не думаєте за неї братися.

А чи не можна навпаки: сказати «важко» і надихнутися цими труднощами в сподіваннях їх перемогти, шукаючи спосіб легшого подолання?

Комсомол як школа організаторів успішно виконує цю функцію завдяки тому, що щорічно мільйони комсомольців, які вперше стають керівниками комсомольських

колективів, одержують навички керівництва людьми.

У комсомольській організації — новий керівник... Можливі дві типові ситуації: його попередник працював добре — треба закріпити, розвинути успіх; попередник не виправдав довіри — від нового секретаря чекають, що він виправить становище. Незалежно від ситуації новообраний керівник завжди опиняється у складному

психологічному становищі.

«Цікаво, як виявить себе новий комітет?» — думають комсомольці. «З чого, як розпочне секретар?» — очікують активісти. І сам новий мучиться питанням: «З чого почати?»

Деякі поради, які не претендують на повноту і розкриття всієї проблеми...

Перш за все важливо пам'ятати, що колектив жив і раніше. Добрі чи

погані, але у нього склалися певні відношення, правила, звички, свій моральний кодекс. І перш ніж ламати старе (а необхідність в цьому виникає нерідко), треба розібратися, узнати і зрозуміти все, що робилось до тебе. Цього вимагає одне з важливих правил методики комуністичного виховання — правило спадкоємності і послідовності.

Далі. Новий керівник, комітет (бюро) повинні

мати свій погляд на стан справ, на перспективу життя організації. Поняття «керівництво» втрачає свій зміст, якщо немає чіткої уяви про мету, до якої повинен прагнути комітет, всі комсомольці. Власне, людина тільки тоді і стає керівником по суті, а не за посадою, коли вона, повністю знаючи інтереси колективу, організації, особисті прагнення комсомольців, може тісно пов'язати їх, сформулювати як завдання. Організація починається з мети. Керівник — з умін-

ня поставити мету. Висока, реальна, вона мобілізує комсомольців, активізує їх.

Треба зацікавити, надихнути, захопити всіх новими завданнями. Це заповує ініціативи і творчості. Не можна шкодувати часу на пропаганду, роз'яснення висунутих ідей, пропозицій, оскільки лише так виробляється єдиний погляд на завдання організації, особливе почуття спільності, зв'язків і близькості комсомольців між собою, що є основою єдності дій.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СЕМІНАР

Нещодавно на історичному факультеті відбувся методологічний семінар істориків півдня України. З доповіддю «Перші кроки створення союзу робітничого класу і селянства (до 100-річчя «Південно-російського союзу російських робітників»)» виступила доцент З. В. Першина.

30-річчю Перемоги була присвячена доповідь доцента П. Г. Чухрія «Проблеми історіографії Великої Вітчизняної війни».

Учасники семінару також заслухали доповіді доцента Т. С. Самборської «Проблема союзу робітничого класу і селянства у першій російській революції», старшого викладача О. В. Гонтаря «Союз робітничого класу і селян-

ства при проведенні політики соціалістичної індустріалізації», доцента П. А. Некрасова «Деякі актуальні питання методики викладання історії та суспільствознавства».

З інформацією про наукову роботу кафедри історії КПРС виступив завідуючий кафедрою, доктор історичних наук, Герой Радянського Союзу професор Н. М. Якунов.

Науковий керівник семінару, доктор історичних наук професор М. Ю. Раковський, підбиваючи підсумки семінару, зупинився на зростанні ролі історичної науки у формуванні марксистсько-ленінського світогляду на сучасному етапі ідеологічної боротьби.

Про подвиги, про доблесть і про славу...

Чергова зустріч у клубі «Шляхами батьків», яка відбулася у комітеті комсомолу, була присвячена 30-річчю з дня визволення України від фашистських загарбників. Цього разу гостями клубу були учасник боїв за визволення Ленінграда генерал-майор запасу Т. М. Зубов, учасник боїв за визволення України Герой Радянського Союзу Х. Й. Хіндреус і перший секретар Харківського райкому комсомолу Естонії Харік Лебіт.

Учасники війни розповіли про події на фронтах, про бої, в яких їм довелося взяти участь. Х. Лебіт говорив про життя молоді братньої республіки.

Представники комітету комсомолу відповіли на питання гостей про життя і діяльність комсомольської організації нашого вузу.

Гості відвідали палеонто-

логічний музей, обчислювальний центр, ознайомились з матеріалами Кімнати бойової слави.

Слід відзначити пове у роботі клубу: гостям була надана можливість виступити перед студентами II курсу фізичного факультету на семінарському занятті з історії КПРС. Це заняття було присвячене боротьбі радянського народу з фашистськими загарбниками.

Семінар пройшов дуже цікаво. Генерал-майор запасу Т. М. Зубов розповів про героїзм радянських людей у період Великої Вітчизняної війни, про безприкладний подвиг ленінградців. Герой Радянського Союзу Х. Й. Хіндреус навів багато прикладів прояву інтернаціоналізму радянських воїнів.

Комітет комсомолу подарував гостям на пам'ять книгу про історію нашого університету.

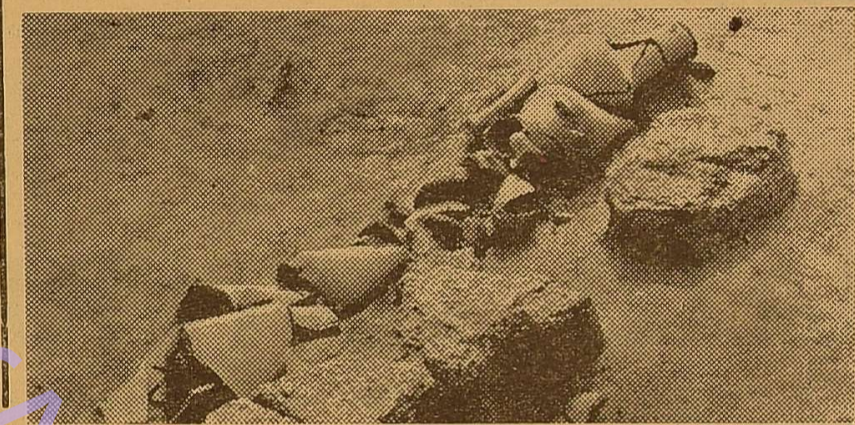
Багате на археологічні пам'ятки Північно-Західне Причорномор'я. Особливо яскраво в цьому районі представлені античні міста і поселення, засновані вихідцями зі Стародавньої Греції. Однією з таких пам'яток є місто Ніконія, що в переказі з древньогрецької значить «місто Перемоги».

Місто було засноване вихідцями із Іонії на початку VI ст. до н. е.

Дослідження цієї пам'ятки проводяться кафедрою стародавнього світу історичного факультету і Одеським державним археологічним музеєм. Очолює експедицію доцент А. Г. Загинало.

Розкопки показали, що «місто Перемоги» було важливим культурним і торгово-ремісничим центром Північно-Західного Причорномор'я. Особливо плідними були розкопки літа 1972 року, коли був знайдений цілий ряд житлового комплексу старовинного міста. Метою розкопок цього року було даліше дослідження комплексу, що дало блискучі результати.

Був виявлений земляничний комплекс, який відноситься до кінця V ст. н. е., а також добре зберегся підвал середини IV ст. до н. е., який дозволяє точніше визначити планування старовинного Ніконія. Із археологічного матеріалу в першу чергу слід відмітити добре збережені чорнолаковий скіфос і римський кубок дуже тонкої роботи.

ТАЄМНИЦІ НІКОНІЯ

Крім цього, було знайдено чимало істріських монет, теракотових статуєток і предметів розкоші, таких як браслети і перстні. Великий вклад у роботу експедиції внесли археологи-ентузіасти М. Мальцев, А. Бродяк, В. Кльоцов, В. Пономарьов. Робота проводилась в будь-яких кліматичних умо-

вах і приносила радість не лише спеціалістам-археологам, але й людям, які вперше відвідали ці розкопки.

Дослідження античного Ніконія, по суті, недавно розпочалися. Так що найцікавіші розкопки попереду. А. ДЗИГОВСЬКИЙ, студент V курсу істфаку.

На фото: йдуть розкопки стародавнього міста Ніконія. Обережно дістають члени експедиції найцінніші залишки посуду, речі, які мають розповісти про життя людей стародавнього міста.

Цей посуд служив людям у V—IV століттях до нашої ери.

Проблеми, пошуки, пропозиції

ВЧИТЕЛЬ І УЧЕНЬ

ВСЕ ПІЗНАЄТЬСЯ В ПОРІВНЯННІ

Поскілки удосконалення методу дослідження передбачає глибокі знання цього методу і великий досвід роботи з ним, починаючому студенту-досліднику необхідно радити точно дотримуватись прийнятої методики. Досвід показує, що за деякими винятками «модифікації» методу студентами (і не лише студентами) спрямовані у бік спрощення методу. Звичайно, прагнення одержати результати з найменшими затратами сил можна вітати, але при умові, що вірогідність результату зберігається.

Метод, який освоюється, слід ретельно перевірити, для чого існують спеціальні прийоми. Наприклад, точне визначення цим методом доданої до біологічного об'єкту відомої кількості досліджуваного компонента. Перевірка методики передбачає контролювання всіх етапів для виявлення можливої помилки на кожному з них. Нема нічого гіршого, ніж «накопичення даних» з допомогою погано обробленої методики. Одержані дані будуть дуже далекі від істинних, хоч «закономірності» завжди можна знайти, навіть користуючись відносно негачною методикою. Звичайно, студентам слід рекомендувати сучасні і точні методи дослідження незалежно від того, прості вони чи складні.

Дуже важливо при освоєнні методики дослідження і при використанні її в науковій роботі навчити студента ставити паралельні досвіди контролю. Необхідно на цьому етапі нагадати, що «все пізнається шляхом порівняння». Звичайно, освоєння методики наукового дослідження по темі слід починати на III курсі. Курсові експериментальні роботи в університетах (IV курс) також повинні носити

ти в основному методичний характер.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ІНІЦІАТИВНІСТЬ СТУДЕНТА

Студентів II—IV курсів, які розпочинають самостійне наукове дослідження, необхідно забезпечити окремим робочим місцем з шафами, що закриваються, посудом, реактивами, матеріалами і забезпечити доступ (по графіку) до роботи з точними вимірювальними приладами. Однак це не значить, що студент чи молодий науковий співробітник повинен одержати на кафедрі абсолютну все необхідне. Та ще й вимагати забезпечення необхідним. Досвід показує, що такі «вимогливі дослідники» часто так і не розпочинають самостійної наукової роботи. Існує навіть жарт, що чим більшу площу робочого місця чи лабораторії вимагає молодий науковий працівник, тим менше він в наступному ставити експериментів.

У процесі організації свого робочого місця і всіх необхідних засобів зразу ж перевіряється ініціативність майбутнього наукового працівника. Встановлення тісних контактів між студентом, який розпочинає самостійну дослідну роботу, і всіма членами кафедри, а також співробітниками факультету чи університету, часто-густо допомагає відшукати дефіцитний реактив чи матеріал в іншій лабораторії. Крім того, чимало-пристосуваних, які необхідні для роботи, студент може приготувати самостійно, аж до збору точного вимірювального приладу чи синтезу недостатнього матеріалу. Закономірно, що ініціативний студент і перше своє самостійне дослідження виконає швидше, і наступні роботи зуміє організувати, від нього можна чекати більшої віддачі, висувати у майбутньому на керівну наукову роботу. А той початкі-

вець-дослідник, який чекає на організацію всієї роботи матеріально відповідальною особою на кафедрі, витрачає чимало часу.

Показником організаційних здібностей й ініціативності у студента, що розпочинає самостійне наукове дослідження, є стан його робочого місця. Не лише належність потрібних приладів, але й їх розташування на столі про дещо уже говорять. Якщо всі компоненти підготовлені правильно, то це свідчить про уміння молодого дослідника ставити експерименти, тобто уміння уявити собі весь хід експерименту від початку і до кінця. У випадках хаотичного нагромадження посуду, реактивів, штативів і невиправданого включення багатьох приладів виявляється не стільки відсутність розуміння досліду, скільки намагання продемонструвати своє «поглиблення у велику науку». Причому, особливо «почесні» в останньому випадку прилади з блимаючими кенотронами чи екранами осцилографів.

Між тим студентів необхідно твердо попередити, що лише результат, який одержаний в чистих умовах, а не в хаосі, завжди дає позитивні наслідки. Не слід обходити дрібні деталі і продемонструвати студенту, що і гумова пробка може зіпсувати всі флуориметричні дослідження. Добре організоване робоче місце і глибоко продуманий порядок експерименту завжди доставляє велику естетичну насолоду всім, хто працює в лабораторії. І ще не тому, що тепер у лабораторіях є красиві прилади, штативи чи штангалси, а головним чином із-за відчуження їх доцільності. У лабораторії естетика і доцільність нероздільні.

ТОЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ — НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ
Вмінню правильно фіксувати результати своїх досліджень необ-

хідно навчити студентів ще по програмі УДР на I—II курсах. Частково це досягається при оформленні протоколів практичних занять, але більшого можна досягти в програмах УДР при протоколюванні результатів рішень елементарних дослідних завдань. Уже в цих випадках обов'язково чітко визначити мету дослідження, точно описати конкретні відтворені методику, внести в протокол всі первинні результати відліку, вказати метод розрахунку кінцевих величин (формулу) і обов'язково звести всі результати в одну таблицю чи графік. Закінчити протокол висновками з проведеної роботи. Крім того, слід заохочувати у студентів потяг додатково до висновків чи основних результатів роботи свої помітки, у яких молодий дослідник може висловити своє особисте ставлення до мети, методики, результатів чи висновків. Чим більше виправданих критичних зауважень буде зроблено, тим вища повинна бути оцінка науково-дослідних здібностей студента.

Можна запропонувати три основні форми протоколів для студентів-дослідників:

1. Написання протоколу кожного досліду на окремих листках під копірку, з показом кожного разу одного екземпляру своєму науковому керівнику, з складенням звітних таблиць і коментаріїв до них. Ця форма протоколів дозволяє керівнику контролювати окремі етапи наукового дослідження студента у вільний час, у тому числі і в домашніх умовах.

2. Послідовне заповнення готової форми протоколу (складеної керівником) на великих листках (краще всього використати полосу міліметрового паперу) з полями для приміток. Ця форма протоколу зручна при проведенні досліду з великими заданими параметрами і декількома тестами. Тут також можливий поетапний контроль і внесення коректив науковим керівником. У кращих випадках такий протокол вивіщується на стенді в лабораторії для загального обговорення ходу дослідної роботи студента.

3. Ведення зошита записів протоколів й обліку підсумкових ре-

зультатів доцільно застосувати на старших курсах (IV—V), коли студент більш самостійний у своїй науково-дослідній роботі. Краще всього використати спеціально для таких цілей «зошити технічних записів» чи схожих за формою журналів у клітинку. Такі зошити зручні для складання таблиць з результатами, для виведення графіків і розрахунків. Журнал обліку протоколів дослідів є важливим документом науково-дослідної роботи студентів, його сторінки повинні бути пронумеровані і прошиті, на полях повинні робитися періодичні помітки наукового керівника.

Форми протоколів можуть бути й іншими, і кожному студенту їх пропонує керівник. Якщо ж студент сам вибирає форму ведення протоколів досліджень, то не слід забувати ставити дати початку і кінця кожного досліду, домагатися чіткості викладання і чистоти у оформленні протоколів. Протоколи звичайно слід писати на одній стороні листа, залишаючи поля для поміток. Дуже важко розібратися у результатах навіть доброї роботи, якщо вони не систематизовані при протоколюванні, а від початку і до кінця сторінки зошита «забиті» рукописним текстом.

Необхідно довести до відома студентів, що протоколи наукових досліджень — це документ, окремі його сторінки, засвідчені нотаріально, можуть послужити доказом пріоритету наукової групи досліджень. Тому у протоколах повинні бути відображені всі результати кожного досліду і обов'язково — первинні.

Лише в цьому випадку науковий керівник зможе перевірити правильність розрахунків. На жаль, інколи практикується запис первинних результатів на «листочках» і лише кінцеві результати заносяться до журналу. Це не зручно не лише із-за можливої втрати «листочків», але й із-за їх непослідовного переобліку, при якому виявлену методологічну помилку у постановці досліджень уже пізно виправити.

А. Я. РОЗАНОВ, професор, науковий керівник НСТ. (Далі буде).

(Продовження. Початок у № 30).

Новий склад комітету ДТСААФ

На конференції обрано новий склад комітету ДТСААФ. До нього увійшли: Ахламов Г. М., Біллер П. Р., Боженко Є. І., Гальяс В. Г., Гідерім Г. С., Губський В. С., Дерій А. А., Кальян В. І., Ковальов Ф. В., Коротенко С. О., Леденьов І. В., Оборотов Ю. О., Пережняк Б. А., Продилайло А. М., Слабій А. С., Столяр П. С., Сафронський Є. А., Ткач Ю. А., Фольген Б. В., Чиборь Б. Ф., Хомяков Ю. П., Якових І. С.

Президія комітету ДТСААФ: Г. М. Ахламов — голова, А. А. Дерій та Ф. В. Ковальов — заступники, П. Р. Біллер, І. В. Леденьов, В. І. Кальян, І. С. Якових — члени президії.

Будні юнаків у Радянській Армії. Які вони? Про це може судити лише той, хто по тривозі з реактивною швидкістю одягав свою форму і мчав у відповідний район.

Всім відома істина, що коли важко в навчанні, то легко в бою. Так, хай краще зійде десять потів у навчальній атаці, — міркують молоді солдати, проте після цього змужнієш, виховаєш силу волі, загартуєшся. Після практичних навчань сини Батьківщини стають справжніми воїнами, вірними захисниками країни, миру на планеті.

Фоторепортаж В. МОРОЗА.

РЕПОРТАЖ

ВИХОВУВАТИ ПАТРІОТІВ

Відбулася звітно-виборна конференція організації ДТСААФ університету.

Із звітною доповіддю виступив голова комітету ДТСААФ ОДУ Г. М. Ахламов.

Зараз до складу організації ДТСААФ університету входять 5150 чоловік, які об'єднані в 28 первинних організацій і груп.

Більшість первинних організацій за звітний період стали справжніми центрами оборонно-масової роботи серед працівників і студентів університету. Це в першу чергу стосується організації ДТСААФ хімічного і біологічного факультетів (голови — тов. Ткач і Джуртубаєв).

У первинних організаціях ДТСААФ проводилася велика робота по військово-патриотичному вихованню студентства. До 56-ї річниці Радянської Армії і Військово-Морського Флоту, 30-х роковин визволення міста-героя Одеси, до Дня Перемоги, до 30-річчя визволення Радянської України було проведено ряд тематичних вечорів, теоретичних конференцій, на яких перед студентами і співробітниками виступали радянські і партійні керівники, ветерани Великої Вітчизняної війни, воїни Радянської Армії. На факультетах, у відділах також проводилися лекції, бесіди, доповіді з військово-патриотичної тематики, зустрічі з героями Радянського Союзу, з цікавими людьми — ветеранами армії і передовиками виробництва, екскурсії по місцях революційної, бойової і трудової слави м. Одеси та багато інших заходів.

Студенти нашого університету взяли участь у великій воєнізованій грі «Визволення-74», присвяченій 30-річчю визволення м. Одеси від німецько-фашистських загарбників.

Разом з військовою кафедрою комітет ДТСААФ підготував дві великі фотодисплеї з військово-патриотичної тематики. Ці виставки експонувалися в головному корпусі, а потім на факультетах, у бібліотеці та читальних залах.

Зараз комітет ДТСААФ готує до випуску перший номер світлогазети.

На початку року разом з парткомом і комітетом комсомолу університету було оголошено конкурс на кращу організацію військово-патриотичної роботи на фа-

культетах, підсумки якого будуть підведені в січні 1975 року.

Значну роботу по військово-патриотичному вихованню студентів проводить газета «За наукові кадри», яка у травні була нагороджена обкомом ДТСААФ Дипломом і Почесним знаком «За активну роботу».

На більшості факультетів створено наочну агітацію — стенди «Вони захищали Вітчизну», до історичних подій і знаменних дат. На всіх факультетах (крім факультету РГФ) є куточки, стенди ДТСААФ. Зараз на біологічному і факультеті РГФ планується оформлення наочною агітацією по ДТСААФ однієї з аудиторій. А комітет університету планує оформлення центрального стенду ДТСААФ у головному корпусі.

Багато зроблено по підготовці до спорудження пам'ятника студентам і викладачам університету, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни. Найближчим часом розпочнуться підготовчі роботи. Пам'ятник планується відкрити до 30-річчя Перемоги.

Цінну ініціативу проявив хімічний факультет, що прийняв рішення про встановлення меморіальної дошки студентам і працівникам, учасникам Великої Вітчизняної війни. На деяких факультетах такі дошки вже є.

Значна робота проводилася в організаціях ДТСААФ і по спортивно-технічній підготовці студентів і співробітників. Працювали секції: парашутна, легкоатлетична і стрілецька. Підготовлено 20 парашутистів і 20 аквалангістів, 11 громадських судей по спорту, 136 спортсменів-розрядників з технічних видів спорту. П'ятеро — В. М. Широких (воєнізоване багатоборство), Б. К. Мальцев, В. М. Терехов, Б. П. Суздальцев і К. А. Норкін (радіоконструювання) — стали майстрами спорту.

Проведено 27 змагань, у яких взяли участь понад 2,5 тисячі чоловік. Змагання проводилися по стрільбі на першість факультетів і університету, по прийому і передачі радіограм на ключі, воєнізованому кросу. Велика заслуга в чіткій і умілій організації змагань працівників військової кафедри тов. Якових, Міхнова, Цисельського, Ковальова, Кальяна, Полуніна, Абрамова та інших.

Значна кількість студентів одер-

жала підготовку з різноманітних військово-прикладних спеціальностей.

На змаганнях, проведених РК і ОК ДТСААФ по радіотелеграфному спорту і радіоконструюванню, команда ДТСААФ ОДУ зайняла II і III місця.

Команда ДТСААФ ОДУ у складі Б. К. Мальцева, В. М. Терехова, Б. П. Суздальцева і К. А. Норкіна за виготовлення машини програмованого навчання «ОДУ-8» завоювала перше місце і I премію на республіканській виставці радіотворчості.

У цьому році команда стрільців двічі виступала на першості міста і раз — на спартакіаді вузів УРСР, де завоювала четверте місце. Роботу стрілецької секції ось уже на протязі 16 років очолює наш ветеран тов. Галайчук.

Велику допомогу комітету ДТСААФ надає кафедра фізвиховання. Були проведені масові змагання по стрільковим нормативам ГПО, у яких взяло участь понад 2000 студентів і співробітників. З них 402 виконали норматив на золотий значок ГПО.

Разом з тим, відмітив доповідач, в окремих первинних організаціях оборонно-масова робота проводиться все ще на низькому рівні. Заходи проводяться не систематично, а лише до певних дат: багато формалізму, використовуються далеко не всі форми і методи військово-патриотичної роботи: слабкі зв'язки комітету ДТСААФ і комітету комсомолу університету, факультетських комітетів ДТСААФ з іншими громадськими організаціями.

Негативно впливає на дальший розвиток оборонно-масової роботи і відсутність належної матеріальної бази, приміщення для занять секцій.

На закінчення голова комітету ДТСААФ сказав, що зараз, коли наближається 30-річчя Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні, треба посилити оборонно-масову роботу серед студентів і співробітників, удосконалити форми і методи військово-патриотичного виховання молоді.

Учасники конференції заслухали звіт голови ревізійної комісії комітету ДТСААФ університету А. С. Слабія.

У своїх виступах Ю. Розуменко (ІсТФак), І. С. Якових та

І. В. Леденьов (військова кафедра), Б. А. Пережняк (редакція газети «За наукові кадри»), А. М. Продилайло (голова комітету ДТСААФ ф-ту РГФ), В. С. Галайчук (тренер стрілецької команди), О. Семенова (комітет ЛКСМУ), Ю. А. Ткач (голова комітету ДТСААФ хімфаку) поділилися досвідом роботи по військово-патриотичному вихованню і спортивно-технічному навчанню студентів і співробітників, вказали на ряд проблем, вирішення яких допомогло підняти роботу організації ДТСААФ на належний рівень.

Заступник секретаря парткому ОДУ М. П. Краснянський у своєму виступі вказав, що комітетом ДТСААФ проведена велика робота по оборонно-масовій підготовці студентів і співробітників. Позитивний досвід роботи треба узагальнити і довести до широких мас. Проте головне, підкреслив виступаючий, зараз, підводячи підсумки за минулий рік, звернути увагу на усунення тих недоліків, які ще мають місце в роботі організації ДТСААФ, критично оцінити досягнуте з метою відкриття і впровадження нових форм і методів роботи по військово-патриотичному вихованню, в першу чергу, студентства — адже близько 90 процентів членів ДТСААФ університету — у віці 18—25 років.

Для цього слід зміцнювати зв'язки ветеранів війни і праці з студентською молоддю, якій є чому вчитися у старшого покоління в справі оборони нашої країни. Велика роль в цьому належить комітету ДТСААФ ОДУ, Раді ветеранів університету, комітету ЛКСМУ. Треба ширше використовувати можливості Кімнати бойової слави для проведення роботи по військово-патриотичному вихованню студентства, підвищити значимість агітаційно-пропагандистської роботи, рівень лекцій по військово-патриотичній тематиці.

Групи активістів було вручено Почесні грамоти Центрального РК ДТСААФ м. Одеси.

На конференції було обрано новий склад комітету ДТСААФ ОДУ та його президію, ревізійну комісію та делегатів на V районну конференцію ДТСААФ.

З усіх обговорених питань прийнято відповідні рішення.

Наказом Комітету по фізичній культурі і спорту при Раді Міністрів СРСР десяти учасникам фінальних змагань першості СРСР з багатоборства комплексу ГПО на приз газети «Комсомольская правда», які домоглися найкращих результатів у змаганнях по IV ступеню комплексу ГПО «Фізична досконалість», присвоєно звання «Майстер спорту СРСР». Серед них — викладач кафедри фізичного виховання нашого університету Віктор Широких, який набрав 729 очок, поділивши IV—V місця у своїй віковій групі. Ось результати, показані ним: крос на 3 тис. метрів — 8 хв. 49,0 сек.; біг на 100 м — 12,0 сек.; плавання на 100 м — 1 хв. 15,0 сек.; метання гранати — 55 м; стрільба на 50 м — 42 очки.

У міській естафеті на приз газети «Чорноморська комуна», присвяченій 30-річчю перемоги над фашистською Німеччиною, команда ОДУ зайняла четверте місце.

Чемпіонами вузів міста з легкої атлетики стали: в бігу на 1500 метрів — студент III курсу геолого-географічного факультету Віктор Бересток, серед жінок в бігу на 1500 м — студентка III курсу філфаку Антоніна Талубінська.

У стрибках у довжину з розбігу перемогу здобув студент II курсу геофаку Олександр Шишов. У метанні диска переможцем став студент II курсу геофаку Ігор Дугинець. Він же був переможцем з цього виду спорту на першості вузів Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР.

Серед призерів були й студент IV курсу геофаку Геннадій Сидоров і студентка III курсу юрфаку Людмила Степаненко.

А. ЛУПОЛОВЕР, старший викладач кафедри фізвиховання.

СОЮЗНИК НАВЧАННЯ

Одеський стадіон «Динамо» заслужено став центром, студентського спорту. У його секціях навчається багато студентів і нашого університету. Достатньо згадати колишнього випускника, олімпійського чемпіона у десятиборстві Миколу Авілова. До всіх відповідальних змагань Микола починає готуватися саме на «Динамо».

Восени динамівецька арена знову була надана студентам. Тут проводилася першість вузів України з легкої атлетики.

З одним із учасників змагань, студентом III курсу геофаку Юрою Меркуловим, членом команди ОДУ, я зустрівся і попросив відповісти на декілька питань.

— Скажи, будь-ласка, Юро, як ти оцінюєш свій виступ?

— У бігу на 400 метрів показав 52,7 секунди. Це десь між II і I розрядами. Ну а місце зайняв нещасливе — тринадцяте з тридцяти трьох.

— Що можеш додати до цих підсумків?

— Я займаюсь легкою атлетикою три роки. Хочеться домогтися більш високих результатів, не втрачати перспектив спортивного росту.

— Юро, ти прагнеш рости як спортсмен, а як ти відносишся до комплексу ГПО?

— Я люблю легку атлетику взагалі, і мое відношення до комплексу ГПО позитивне. Спорт не заважає навчанню, та і навчання спорту, якщо інтереси одного компоненту не ставляться вище другого. А взагалі навчання — це найважливіше і комплекс ГПО, як стимулюючий працездатність, вірний в ньому союзник.

На підтвердження слів Юри слід відзначити: вчиться він, хоча і не на «відмінно», але без ривків, а срібний значок ГПО IV ступеня «Сила і спритність» увійшов у особисту колекцію спортивних нагород нашого завідувачого спортсектором.

В. ХОМУТОВ, студент III курсу геофаку.